

การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการขยะทะเล กรณีศึกษาชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี กัมปณัฏฐ์ ชลายนนาวิณ^{*}, อัจฉรา ชลายนนาวิณ²

Received: 20 July 2021 / Revised: 18 August 2021 / Accepted: 26 August 2021

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการขยะทะเล กรณีศึกษาชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่ง ต่อการจัดการขยะทะเล ในจังหวัดชลบุรี และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งต่อการจัดการขยะทะเล ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามตัวแปรพื้นฐาน ประชากรกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือสมาชิกชุมชนชายฝั่งที่ขึ้นทะเบียนชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี จำนวน 212 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วยสถิติพรรณนา (ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติอ้างอิง t-test และ ANOVA(F-test) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการขยะทะเล กรณีศึกษาชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผลการทดสอบทางสถิติเปรียบเทียบตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะทะเล

^{1*} นักศึกษาปริญญาโท คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

² รองศาสตราจารย์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

E-mail: phem.chala@gmail.com

ของชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะทะเลของชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน ส่วนระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะทะเลของชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม ขยะทะเล ชุมชนชายฝั่ง

Community Participation in Marine Debris Management: A Case Study of A Coastal Community in Chonburi Province

Phemnaphat Chalayonnawin^{1}, Achara Chalayonnawin²*

Abstract

The purpose of this research was to study marine debris management community participation (MDMCP) through a case study of the Chonburi Province community by examining coastal MDMCP levels and comparing the coastal MDMCP levels as classified by basic variables. The goal was to create a database and offer guidelines for Chonburi Province MDMCP. 212 samples were coastal community residents in Chonburi Province. Data was collected by questionnaire and statistically analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way analysis of variance (ANOVA) F-distribution test at a significance level of 0.05. Demographic considerations were also taken into account.

Results revealed high coastal MDMCP levels in Chonburi Province. In terms of each aspect, participation in benefits was at the highest level, followed by cooperation, decision-making, and evaluation, all rated at high levels. These findings based on hypothesis testing suggest that no statistically significant difference was found in MDMCP levels. Demographically, statistically significant differences existed in MDMCP levels among samples according to differences in age,

^{1*} Graduate student (Master's Degree), Faculty of Social Administration, Thammasat University

² Associate Professor, Faculty of Social Administration, Thammasat University

E-mail: phem.chala@gmail.com

educational level, occupation, average monthly income, and length of residency at a significance level of 0.05.

Keywords: Participation, Marine debris, Coastal community

บทนำ

ปัญหาขยะในทะเลกำลังเป็นปัญหาใหญ่ของหลายประเทศ โดยขยะเหล่านี้ส่วนใหญ่ มีแหล่งกำเนิดมาจากกิจกรรมที่เกิดขึ้นบนบกเช่น ขยะจากระบบระบายน้ำในแหล่งน้ำต่าง ๆ ขยะที่ถูกทิ้งบนชายหาดและบริเวณชายฝั่งจากกิจกรรมท่องเที่ยว ขยะที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ ขยะที่มาจากการจัดการที่ไม่ถูกต้อง ฯลฯ (สุชนา ขวนิชย์, 2563) ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ 70 เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2558 ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ ประเทศไทยและประเทศสมาชิกสหประชาชาติรวม 193 ประเทศร่วมลงนามรับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาของโลกเพื่อร่วมกันบรรลุการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังภายในปี ค.ศ. 2030 โดยกำหนดให้มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นแนวทางให้แต่ละประเทศดำเนินการร่วมกัน ซึ่งสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) 17 เป้าหมาย และหนึ่งในเป้าหมายที่สำคัญ คือเป้าหมายที่ 14 มีเป้าหมายเพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยในเป้าประสงค์ที่ 14.1 การลดมลพิษทางทะเลรวมถึงขยะทะเล (สหประชาชาติ ประเทศไทย, 2558)

ประเทศไทยได้คำนึงถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์แผนพัฒนาประเทศระยะ 20 ปี เพื่อเป็นกรอบและแนวทางให้หน่วยงานภาครัฐและทุกภาคส่วน ได้ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน การพัฒนาประเทศไทยด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของการพัฒนา เพราะได้เชื่อมต่อกับภาพอนาคตของประเทศไทยใน 20 ปีข้างหน้าสู่การปฏิบัติในระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) ได้กำหนดเป้าหมายหลักด้านการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของไทย เป้าหมายการสร้างเสริมเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และได้กำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหาที่สำคัญของประเทศ การเร่งรัดการควบคุมมลพิษทั้งทางอากาศ ขยะ และน้ำเสีย ที่เกิดจากการผลิตและบริโภคเพื่อสร้างคุณภาพ

สิ่งแวดล้อมที่ดีให้แก่ประชาชน การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย รัฐบาลได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ลดปริมาณขยะตั้งแต่ต้นทาง รวมทั้งการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นหน่วยงานราชการซึ่งมีหน้าที่กำหนด เป้าหมาย วางแผน และบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยเน้นภารกิจ ด้านอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรในทะเลรวมถึงชายฝั่งทะเล ให้ระบบนิเวศคงความ อุดมสมบูรณ์ สมดุล และยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ส่งเสริมการมี ส่วนร่วมของประชาชน จัดตั้งอาสาสมัครพิทักษ์ทะเล เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทาง สังคมและเศรษฐกิจของไทย

ในปี 2561 ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 6 ของประเทศที่ทิ้งขยะพลาสติก ลงสู่ทะเลมากที่สุดในโลก มากถึง 1 ล้านตันต่อปี คำถามที่เกิดขึ้นคือ จากข้อมูล ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชี้ว่าขยะในทะเลส่วนใหญ่มาจาก แหล่งท่องเที่ยว เช่น ขวดน้ำพลาสติก ขวดแก้ว โฟม เป็นต้น ถัดมาคือขยะจากการ ทำการประมง เช่น อวน เชือก เป็นต้น ยังไม่รวมขยะอื่น ๆ ที่พบได้ในทะเล เช่น ถังพลาสติก ฝาน้ำ และเศษบุหรี ไม่เฉพาะแค่การท่องเที่ยว แต่รวมไปถึงขยะที่เกิด จากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นจากบุคคล ครั้วเรือน อุตสาหกรรม

ขยะเหล่านี้ส่วนหนึ่งจะถูกปล่อยลงแหล่งน้ำต่าง ๆ จากลำคลองสู่แม่น้ำ ท้ายที่สุดแล้วก็มีขยะส่วนหนึ่งลงสู่ท้องทะเล และจากวิกฤตการณ์ขยะทะเลที่ พบในสัตว์ทะเลหายากของไทยในระยะที่ผ่านมา เช่น พบพลาสติกจำนวนมากใน ท้องวาฬที่เกยตื้นตาย เต่าทะเลซึ่งตายเพราะมีขยะจำนวนมากอยู่ในท้อง ทั้งโฟมและ พลาสติก และมาเรียม พะยูนขวัญใจคนไทยก็ตายเพราะมีเศษขยะขนาดเล็กหลายชิ้น ในลำไส้ ขยะทะเลยังส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทั้งในทะเลและชายฝั่งส่งผลเสีย ต่อเศรษฐกิจ โดยทำลายทัศนียภาพของสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่ง อาจส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวลดลง ชุมชนชายฝั่ง อาจได้รับผลกระทบจากการลดลงของรายได้ ปริมาณสัตว์น้ำที่ลดลง ปัญหา ด้านสุขภาพอนามัย ฯลฯ (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2564)

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีภารกิจในการบริหารจัดการ
ชายทะเล ซึ่งเป็นการดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์และแผนการบริหาร
จัดการชายฝั่งในระดับประเทศ และแผนแม่บทในการบริหารจัดการชายฝั่ง แผนแม่บท
การบริหารจัดการชายฝั่งของประเทศไทย (พ.ศ. 2559-2564) ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญ
และกำหนดให้ปัญหาชายฝั่งเป็นวาระแห่งชาติ จึงมีแผนแม่บทซึ่งเป็นแผนหลัก
ในการบริหารจัดการชายฝั่ง รวมถึงชายฝั่งทะเล ดังนั้น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
จึงดำเนินการสนองนโยบายรัฐบาล รวมทั้งข้อสั่งการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยได้ดำเนิน “โครงการบริหารจัดการชายฝั่งทะเล”
ตั้งแต่ปี 2560 เป็นต้นมา มีการกำหนดระเบียบกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
ว่าด้วยหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนชุมชนชายฝั่ง พ.ศ.2560 เพื่อเป็นการส่งเสริม
การมีส่วนร่วมและสนับสนุนชุมชนชายฝั่ง ในการบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู
การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ให้มีความอุดมสมบูรณ์และ
มีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ซึ่งมีแนวทางในการลดปริมาณชายฝั่งในทะเลและชายฝั่ง
โดยยังได้ร่วมกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานส่วนท้องถิ่น ชุมชนในพื้นที่
และภาคส่วนต่าง ๆ ในการพัฒนาแนวทางในการจัดเก็บขยะเพื่อลดขยะที่มีแนวโน้ม
จะลงสู่ทะเล โดยการจัดเก็บขยะแบบครบวงจรตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง
การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการชายฝั่งทะเลอย่างครบวงจร การต่อยอดองค์
ความรู้และการบริหารจัดการชายฝั่งอย่างยั่งยืน รวมทั้งทำให้หลายภาคส่วนและผู้
ที่สนใจตระหนักรู้และเล็งเห็นถึงความสำคัญในการบริหารจัดการชายฝั่งในระดับประเทศ
ซึ่งจะส่งผลถึงการจัดการชายฝั่งทะเล ทำให้เกิดความร่วมมือและบูรณาการในการดูแล
จัดการทะเลและชายฝั่ง ทั้งในระดับประเทศและระดับสากล โดยเฉพาะการบริหาร
จัดการชายฝั่งทะเลอย่างเป็นรูปธรรม

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะดำเนินการศึกษาแนวทางการ
การบริหารจัดการชายฝั่งทะเล ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยการมีส่วนร่วม
ของชุมชนชายฝั่งจังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการชายฝั่งทะเล
แบบมีส่วนร่วม รวมทั้งศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งจังหวัดชลบุรี เพื่อให้
ทราบถึงปัญหาในการบริหารจัดการชายฝั่งทะเล และนำผลการศึกษาที่ได้มาเป็นข้อมูล

เพื่อใช้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการขยะทะเลโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่ง แก่กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและหน่วยงานอื่น ๆ หรือชุมชนที่สนใจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่ง ต่อการจัดการขยะทะเล ในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่ง ต่อการจัดการขยะทะเล ในจังหวัดชลบุรี จำแนกตามตัวแปรพื้นฐาน

สมมติฐาน

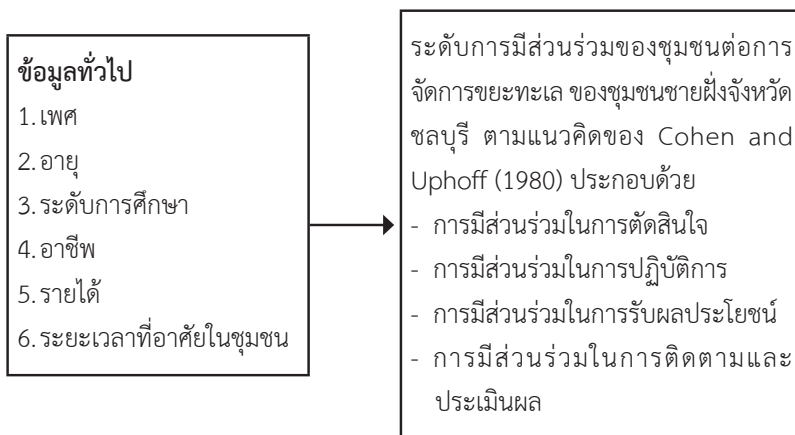
1. การมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งที่มีต่อการจัดการขยะทะเล ในจังหวัดชลบุรี แตกต่างกันตามเพศ
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งที่มีต่อการจัดการขยะทะเล ในจังหวัดชลบุรี แตกต่างกันตามอายุ
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งที่มีต่อการจัดการขยะทะเล ในจังหวัดชลบุรี แตกต่างกันตามรายได้
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งที่มีต่อการจัดการขยะทะเล ในจังหวัดชลบุรี แตกต่างกันตามระดับการศึกษา
5. การมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งที่มีต่อการจัดการขยะทะเล ในจังหวัดชลบุรี แตกต่างกันตามระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน

กรอบแนวคิด

จากการสำรวจองค์ความรู้ ทั้งด้านทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถกำหนดตัวแปรการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกชุมชนชายฝั่งที่ขึ้นทะเบียนกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในจังหวัดชลบุรี จำนวน 448 คน (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2561)

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของสมาชิกชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี จำนวน 448 คน และกำหนดค่าความเชื่อมั่น 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% โดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973)

ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 212 คน สำหรับการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจะเลือกใช้วิธีการสุ่มแบบการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการขยะทะเล กรณีศึกษาชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด (Close-Ended) และ

เลือกตอบ (Check-List) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close-Ended) และเลือกตอบ (Check-List) เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการขยะทะเล กรณีศึกษาชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี ทั้งหมด 4 ระดับ 20 ข้อ ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 5 ข้อ 2) การมีส่วนร่วมในปฏิบัติการ 5 ข้อ 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ 5 ข้อ และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล 5 ข้อ โดยในแต่ละระดับจะมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับคะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายเปิด (Open-Ended) เพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทางทฤษฎี แนวคิดจากผลงานวิจัย นำมาสังเคราะห์อันแสดงให้เห็นถึงแนวความคิด ทฤษฎี เพื่อการเลือกสรรตัวแปรที่มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการขยะทะเล กรณีศึกษาชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี มาใช้เป็นเกณฑ์ชี้วัดได้อย่างถูกต้อง

2. ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกชุมชนชายฝั่งที่ขึ้นทะเบียนกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในจังหวัดชลบุรี โดยได้ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability)

เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจตรงกัน และตอบแบบสอบถามได้ตามความจริงได้ทุกข้อ วิธีการทดสอบ (Pretest) จะจัดทำโดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียง โดยทำการทดสอบกับสมาชิกชุมชนชายฝั่งจังหวัดใกล้เคียง จำนวน 20 ตัวอย่าง เพื่อทดสอบว่าคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถามสามารถสื่อความหมายได้ตรงตามที่ผู้ศึกษากำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ ยากหรือง่ายไปเพียงใด หลังจากนั้นจึงนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งค่าความเชื่อมั่นมีค่ามาตรฐาน เท่ากับ 0.962 เป็นเกณฑ์ที่สามารถยอมรับได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย สำหรับการวัดระดับความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม สร้างขึ้นตามลักษณะการสร้างแบบวัดทัศนคติ (Likert Scale) โดยมีตัวเลือกตอบ 5 ระดับ ในการอธิบายความหมายของช่วงค่าเฉลี่ยจะแบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ

การทดสอบสมมติฐาน จะใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) คือค่า t-test และ ANOVA (F-test) โดยตั้งระดับนัยสำคัญที่ .05 ดังนั้น สมมติฐานข้อที่ 1 จะใช้ค่า t-test สมมติฐานข้อที่ 2, 3, 4 และ 5 จะใช้ค่า F-test ในกรณีที่ยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญจะทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้ค่าเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย ร้อยละ 53.10 และเพศหญิง ร้อยละ 43.90 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 29.70 โดยมีการศึกษาประถมศึกษา ร้อยละ 46.20 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร/ประมง ร้อยละ 51.40 มีรายได้เฉลี่ย/เดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 72.20 และอาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นระยะเวลามากกว่า 16 ปี ร้อยละ 79.00

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะทะเลของชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะทะเล ของชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี โดยภาพในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) และเมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.30$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.98$) แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะทะเลของชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะทะเลของชุมชนชายฝั่ง	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.02	.601	มาก
ด้านที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	4.06	.915	มาก
ด้านที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.30	.461	มากที่สุด
ด้านที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.98	.399	มาก
รวมเฉลี่ยทุกด้าน	4.09	.484	มาก

3. การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะทะเลของชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะทะเล ของชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรีไม่แตกต่างกัน ส่วนเพศและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะทะเลของชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 สรุปความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะทะเลของชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่านัยสำคัญ
เพศ	ระดับการมีส่วนร่วม	<.001
อายุ	ระดับการมีส่วนร่วม	.100
ระดับการศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม	.230
อาชีพ	ระดับการมีส่วนร่วม	.081
รายได้เฉลี่ย/ต่อเดือน	ระดับการมีส่วนร่วม	.397
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	ระดับการมีส่วนร่วม	<.001

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะทะเล ของชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรีพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะทะเลของชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.09 S.D. = .484) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.30 S.D. = .461) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.06 S.D. = .915) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.02 S.D. = .601) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = 3.98 S.D. = .399)

การทดสอบทางสถิติ เปรียบเทียบตัวแปรอิสระกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะทะเลของชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะทะเลของชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน ส่วนเพศและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะทะเลของชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะทะเลของชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามตัวแปรระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) พบว่าประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะทะเลของชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี มากกว่าประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่ำกว่า 1 ปี, 1 - 5 ปี, 6 - 10 ปี และ 11 - 15 ปี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องควรสร้างการรับรู้ของประชาชนให้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการขยะทางทะเล และประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ ให้ประชาชนทราบถึงข้อดี ข้อเสีย หรือประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ดังกล่าว

1.2 ควรมีการศึกษาปัญหา อุปสรรค และสาเหตุที่ทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะทะเลของชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลที่มีระดับการมีส่วนร่วมต่ำที่สุด ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.98$ S.D. = .399) และดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลมีระดับมากยิ่งขึ้น

1.3 ควรมีการเรียนรู้ และทำงานร่วมกับชุมชน เพื่อให้การมีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสามารถกระทำได้โดยวิธี ดังนี้

1.3.1 การสังเกตการณ์ การสังเกตการณ์เป็นการรวบรวมข้อมูลอย่างหนึ่ง การสังเกตการณ์นั้น เพื่อที่จะให้เข้าใจลักษณะธรรมชาติและขอบเขตของการเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของปรากฏการณ์ทางสังคม และพฤติกรรมของมนุษย์ ข้อดีคือ สามารถสังเกตการณ์หรือบันทึกพฤติกรรมได้ทันทีที่เกิดขึ้น สามารถได้ข้อมูลที่แน่นอนตรงกับสภาพการณ์จริงของพฤติกรรมนั้น สามารถที่จะดำเนินการหรือเก็บข้อมูลได้มากกว่าวิธีอื่น ในกรณีที่เกิดความไม่เต็มใจที่จะให้ข้อมูลจากบุคคลหรือกลุ่มคน

1.3.2 การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ซึ่งการสนทนากลุ่มเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ ได้มีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีนี้จะทำให้สามารถประเมินปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ในประเด็นต่าง ๆ ที่ยังไม่ชัดเจนเพียงพอ ก็สามารถซักถามต่อเพื่อหาคำตอบได้

1.3.3 การจัดเวทีชุมชนแบบมีส่วนร่วม การจัดเวทีชุมชนจะเป็นการสร้างการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนร่วมกันอย่างอิสระ เวทีชุมชนจะทำให้ประชาชนในชุมชนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ มากกว่าเป็นผู้ให้ข้อมูลเพียงอย่างเดียว แต่จะทำให้เกิดการทบทวนและตระหนักต่อการเข้าใจชุมชนและปัญหาของชุมชนเอง สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การอภิปรายผล เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหา สู่การลงมือปฏิบัติจนสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนได้

1.4 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรมีกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีบทบาทและเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการ

ปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมจะทำให้ชุมชนเกิดความรัก ความหวงแหน ความภาคภูมิใจ และรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกัน สุดท้ายสิ่งเหล่านี้จะนำมาซึ่งการพัฒนาและความยั่งยืนในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะทะเลของชุมชนชายฝั่ง ทั้งในจังหวัดชลบุรี และจังหวัดอื่น ๆ เพื่อนำมาปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรจะทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ ในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะทะเลของชุมชนชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อให้ได้คำตอบเพิ่มเติมในประเด็นที่การศึกษาในเชิงปริมาณไม่สามารถทำได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (2561). *ข้อมูลทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จังหวัดชลบุรี*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สารสนเทศทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง.
- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (2561). *สถานการณ์และแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะทะเลและชายฝั่ง*. [ออนไลน์], ค้นเมื่อ 12 มกราคม 2564, จาก: <http://mrpolicy.trf.or.th/LinkClick.aspx>
- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (2564). *“ขยะพลาสติก”ในทะเลไทย ใครว่าเรื่องเล็ก*. [ออนไลน์], ค้นเมื่อ 25 มกราคม 2564, จาก: <http://tcc.dmcr.go.th/thai-coastaleanup>
- กรมควบคุมมลพิษ. (2562). (ร่าง) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561 - 2573 (*Thailand's Roadmap on Plastic Waste Management 2018 - 2030*). [ออนไลน์], ค้นเมื่อ 25 มกราคม 2564, จาก: <https://www.facebook.com/PCD.go.th/photos/pcb.22095938824>

- ปาริชาติ วลัยเสถียร, จิตติ มงคลชัยอรัญญา และโกวิทย์ พวงงาม. (2543). *กระบวนการเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เผติมศักดิ์ จารยะพันธุ์ และคณะ. (2561). รายงาน สกว. วิกฤตขยะทะเลไทย...ใครว่าเรื่องเล็ก. [ออนไลน์], ค้นเมื่อ 18 มกราคม 2564, จาก: <http://www.knowledgefarm.in.th/thai>
- วิกานดา วรรณวิเศษ. (2563). *ปัญหาขยะทะเลในประเทศไทย (Marine Debris Problem in Thailand)*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ สำนักเลขาธิการวุฒิสภา.
- สหประชาชาติ ประเทศไทย. (2558). *เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย*. [ออนไลน์], ค้นเมื่อ 12 มกราคม 2564, จาก: <https://thailand.un.org/th/sdgs/14>
- สุชนา ขวัญชัย. (2563). *ผลกระทบของขยะทะเลที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม และการสร้างการตระหนักและจิตสำนึก*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2563). *ขยะพลาสติกในทะเลวงจรทำลายระบบนิเวศ*. [ออนไลน์], ค้นเมื่อ 25 มกราคม 2564, จาก: <https://resourcecenter.thaihealth.or.th/article>
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). Participation's place in rural development. Seeking clarify through specificity. n.p. January 26 2021. From <https://ideas.repec.org/a/eee/wdevel/v8y1980i3p213-235.html>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. New York: Harper and Row. January 26 2021. From [https://www.scirp.org/\(S\(lz5mqp453edsnp55rrgjt55\)\)/reference](https://www.scirp.org/(S(lz5mqp453edsnp55rrgjt55))/reference)